

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 17. december 2014

Sag 152/2013

(1. afdeling)

Stokke AS

og

Peter Opsvik

(advokat Peter-Ulrik Plesner for begge)

mod

Jysk A/S

og

HP Schou A/S (tidligere Schou Company A/S)

(advokat Christina Wiesner for begge)

I tidligere instans er afsagt dom af SØ- og Handelsretten den 4. juni 2013.

Sagen er behandlet i forbindelse med sag 153/2013 (DAN stolen) mellem de samme parter.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Niels Grubbe, Jon Stokholm, Vibeke Rønne, Oliver Talevski og Kurt Rasmussen.

Påstande

Appellanterne, Stokke AS og Peter Opsvik, har nedlagt følgende påstande:

1. De indstævnte, Jysk A/S og HP Schou A/S, skal anerkende at have krænket Stokkes rettigheder ved produktion og markedsføring af stolen vist på bilag 1 benævnt STEVE stolen.
2. Det forbydes Jysk A/S og HP Schou A/S at fremstille, lade fremstille, importere, udbyde til salg, markedsføre eller oplagre med henblik derpå, eksportere eller på anden måde erhvervs-

mæssigt at disponere over barnestole svarende til stolen vist på bilag 1 benævnt STEVE stolen.

3. De af påstand 1 omfattede barnestole i Jysk A/S' og HP Schou A/S' besiddelse udleveres for Jysk A/S' og HP Schou A/S' regning til Stokke AS og Peter Opsvik til destruktion.

4. Jysk A/S og HP Schou A/S skal til Stokke AS betale 1.000.000 kr. i erstatning, godtgørelse og vederlag med procesrente fra sagens anlæg den 20. december 2010.

5. Jysk A/S og HP Schou A/S skal offentliggøre dommens konklusion på sine hjemmesider i 30 dage, og Jysk A/S skal endvidere offentliggøre dommens konklusion i den førstkommende ugeavis i henholdsvis Danmark, Norge og Sverige, efter at dommen er blevet retskraftig.

6. Jysk A/S og HP Schou A/S skal til Peter Opsvik betale 50.000 kr. i godtgørelse med procesrente fra sagens anlæg den 20. december 2010.

7. Det af Retten i Århus ved kendelse af 7. april 2011, jf. retsbogsudskrift af 12. april 2011, som stadfæstet af Vestre Landsret ved kendelse af 2. september 2011 overfor Jysk A/S nedlagte forbud stadfæstes.

Jysk A/S og HP Schou A/S har påstået stadfæstelse.

Anbringender

Stokke og Peter Opsvik har yderligere anført, at der den 17. oktober 2013 er truffet afgørelse om designregistrering for barnestole i syv sager af OHIM ("Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs)"), Board of Appeal. En af disse afgørelser angår en stol, der er identisk med STEVE stolen. Ved afgørelsen blev designregistreringen ophævet, og det er i den forbindelse bl.a. fastslået, at stolen manglede individuel karakter. Denne afgørelse bør være vejledende ved vurderingen af, om STEVE stolen krænker TRIPP TRAPP stolens ophavsret. Der foreligger krænkelser af god markedsføringsskik, jf. markedsføringslovens § 1, og der er tale om ulovlig produkt efterligning, der skal forbydes, jf. markedsføringslovens § 20. TRIPP TRAPP stolen har et tilstrækkeligt særpræg til at nyde beskyttelse efter markedsføringsloven, idet den er varemærkeregistreret, kraftigt indarbejdet som "stolen, der vokser med barnet", ligesom den har et udseende, der ikke i det væsentligste er funktionsbestemt. STEVE stolen er forvekslelig med TRIPP TRAPP stolen, og der er ikke noget samfundsmæssigt hensyn, der kan retfærdiggøre snyltning på Stokkes stærkt indarbejdede renommé og goodwill ved markedsføring af nærgående efterligninger, der er fremstillet uden nogen selvstændig udvikling eller indsats.

Jysk og HP Schou har heroverfor anført, at de fremlagte afgørelser fra OHIM er uden relevans for bedømmelsen i sagen. Der foreligger ikke overtrædelse af markedsføringslovens § 1. Forudsætningen for en krænkelse er, at der skal foreligge ond tro, idet efterligningen skal være tilstræbt og nærme sig slavisk kopiering. STEVE stolen afviger på alle væsentlige punkter fra TRIPP TRAPP stolen og har været markedsført under navnet ”STEVE”, som på ingen måde er forveksleligt med ”TRIPP TRAPP”. Det er derfor ikke godtgjort, at der foreligger misbrug af Stokkes renommé eller goodwill eller på anden måde krænkelse af Stokkes rettigheder efter markedsføringslovens § 1.

Supplerende sagsfremstilling

Under hovedforhandlingen har parterne forevist to eksemplarer af TRIPP TRAPP stolen (hvid og bøg) og et eksemplar af STEVE stolen. Der er endvidere forevist eksemplarer af DAN stolen, 2-Step stolen, Lulu stolen, Baby-Dan stolen og Leander stolen.

Der er fremlagt syv afgørelser fra OHIM, Board of Appeal af 17. oktober 2013 angående EF-designregistreringer af barnestole. Det fremgår heraf, at designregistreringerne blev ophævet i samtlige sager, og at TRIPP TRAPP stolen blev benyttet ved nogle af sagerne som modhold. En af sagerne angik en stol, der er identisk med STEVE stolen, og Board of Appeal fandt ved et modhold med ”Mon Ami chair”, at denne stol havde nyhed over for ”Mon Ami chair”, jf. præmis 26-28, men at stolen manglede individuel karakter, jf. præmis 46, hvorfor designregistreringen blev ophævet.

Højesterets begrundelse og resultat

TRIPP TRAPP stolen bygger på en konstruktiv idé, der har været beskyttet som patent, men hvortil der efter patentets udløb ikke er knyttet immaterielle rettigheder. Det er ubestridt, at TRIPP TRAPP stolen nyder ophavsretlig beskyttelse som brugskunst, og hovedspørgsmålet er, om STEVE stolen krænker den ophavsret, der er knyttet til TRIPP TRAPP stolen, jf. ophavsretslovens § 2.

Ved Højesterets dom af 5. januar 2001 (UfR 2001.747 TRIPP TRAPP – 2-Step stolen) er det fastslået, at den ophavsretlige beskyttelse kun kan angå de formelementer, der ikke er en nødvendig følge af den konstruktive idé. Ved samme dom er det endvidere fastslået, at TRIPP

TRAPP stolen er en funktionsbestemt genstand skabt i et funktionalistisk formsprog, og at den ophavsretlige beskyttelse derfor er begrænset til meget nærgående efterligninger.

Om der foreligger en krænkelse af ophavsretten, må herefter som fastslået ved Højesterets dom af 28. juni 2011 (UfR 2011.2736 TRIPP TRAPP – Lulu stolen) bero på, om den eventuelt krænkende stols formmæssige design indebærer en tilstrækkelig frigørelse fra det særegne ved TRIPP TRAPP stolens udformning, hvorved der som anført ikke indgår formelementer, der følger af den konstruktive idé, og heller ikke formelementer, der følger af stolens funktion. Sammenligningen beror som anført i Højesterets dom af 3. januar 2014 (UfR 2014.954 Vola armaturet) på en helhedsbedømmelse baseret på de formelementer, der er særegne for TRIPP TRAPP stolen, og som har betinget den ophavsretlige beskyttelse. Det er ikke nødvendigt for at fastslå en tilstrækkelig frigørelse fra det særegne ved TRIPP TRAPP stolen, at den eventuelt krænkende stol er frembragt ved en selvstændig indsats.

Det er ved Højesterets dom af 5. januar 2001 (UfR 2001.747 TRIPP TRAPP – 2-Step stolen) i overensstemmelse med en skønserklæring fastslået, at det særegne ved TRIPP TRAPP stolens udformning er, dels de lige linjer og den meget stringente form, dels anvendelsen af ”L-formen” til sidevangerne og de vandrette ben. I den foreliggende sag har skønsmanden i sin beskrivelse af TRIPP TRAPP stolens særpræg i overensstemmelse hermed anført det ”stramme, stringente ... formsprog” og de ”skrå sidevangers spejlvendte L form og vandrette støtteben”. Skønsmanden har endvidere anført det funktionalistiske formsprog og konstruktive princip (spørgsmål 2).

Skønsmanden har i sin beskrivelse af STEVE stolens særpræg – ud over det samme konstruktive princip – anført det ”mere bløde formsprog i alle stolens dele” og de ”skrå sidevangers omvendte let buede form og bagudrettede støtteben, der tilsammen udgør en omvendt ”Y” form” (spørgsmål 3).

Skønsmanden har ved besvarelsen af spørgsmål 7, om man i STEVE stolen genfinder ”TRIPP TRAPP stolens lige linjer, meget stringente form og anvendelsen af ”L-formen” til sidevangerne og de vandrette ben” svaret ”Nej”. Skønsmanden har tilføjet, at ”der er så mange sammenfald i linjeføringerne, vinklingen og dimensioneringen på sidevangerne, placering af sæde og fodplade og sidevangernes højde, at summen af helheden er sammenlignelig med TRIPP

TRAPP stolens formmæssige sprog og helhedsindtryk". Højesteret finder, at denne tilføjelse i alt væsentligt angår formelementer, der er følger af den konstruktive idé eller stolens funktion, eller som ikke hører til det særegne ved TRIPP TRAPP stolens udformning og derfor ikke er afgørende for den sammenligning, der skal foretages for at fastslå en ophavsretlig krænkelse. Det samme gør sig gældende ved besvarelsen af bl.a. spørgsmål 8 og 12.

Højesteret finder på denne baggrund, at STEVE stolen ikke kan anses som efterligning af TRIPP TRAPP stolen ved en helhedsbedømmelse baseret på de formelementer, der er særegne for TRIPP TRAPP stolen. Der foreligger derfor ikke en krænkelse af ophavsretsloven.

Højesteret tiltræder, at der ikke foreligger en overtrædelse af varemærkeloven.

Højesteret finder, at der ikke er grundlag for at fastslå, at der foreligger en illoyal markedsfortrængning eller en snyltning på Stokke AS og Peter Opsviks udviklingsindsats eller deres renommé. Stokke og Peter Opsvik har heller ikke godtgjort, at der på anden måde foreligger en krænkelse efter markedsføringslovens § 1.

Højesteret tiltræder derfor, at Jysk A/S og HP Schou A/S er frifundet for påstand 1-6, og at forbuddene ophæves.

Højesteret tiltræder endvidere, at der er tilkendt Jysk og HP Schou erstatning med 50.000 kr. til hver.

Højesteret stadfæster herefter dommen.

Thi kendes for ret:

Sø- og Handelsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Stokke AS og Peter Opsvik solidarisk betale i alt 75.000 kr. til Jysk A/S og HP Schou A/S.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbene forrentes efter rentelovens § 8 a.